natuur en milieu federatie gelderland

Stuurgroep RES-regio Noord-Veluwe, t.a.v. Marnix Brongers
Gemeenteraden en waterschapsbesturen in de regio Noord-Veluwe

Datum:	4 maart 2021
Kenmerk:	210033.NH
Onderwerp:	inbreng m.b.t. RES-bod Arnhem-Nijmegen
Behandeld door:	Nando Habraken, n.habraken@natuurenmilieugelderland.nl, T: 06 - 11 62 24 91

Geachte stuurgroep, geachte raadsleden,

Voor het afronden van de Regionale Energie Strategie 1.0 voor Noord-Veluwe brengen wij onderstaande punten onder uw aandacht. Wij verzoeken u in uw besluitvorming aanvullende kaders te borgen.

Energiebesparing versnellen
Om doelen te halen die zijn gesteld in het Klimaatakkoord en het Gelderse Energie Akkoord is het noodzakelijk om energiebesparing te realiseren. Wat we niet verbruiken hoeven we ook niet op te wekken. Het vinden van geschikte locaties voor duurzame opwek is al moeilijk genoeg. Ook is dit van belang voor het creëren van genoeg draagvlak onder de bevolking. We roepen de individuele gemeenten daarom op om (aanvullend) beleid te formuleren voor het versnellen van energiebesparing.

Zon-op-dak
De noodzaak om daken[1] volop te benutten voor zonne-energie wordt breed gesteund. Ruimte is zeer schaars, en we willen het landelijk gebied niet opofferen voor zonneparken. In de praktijk zijn er nog veel belemmeringen. Wij vragen u de pogingen actief te ondersteunen om op Rijksniveau:

- het toepassen van zonne-energie standaard te maken voor alle nieuw- en verbouw, en eigenaren en gebruikers van gebouwen moeten meewerken aan de plaatsing van zonnepanelen;
- oplossingen te zoeken voor o.a. verzekering, financiering en versterking van de dakconstructie en voor het faciliteren van VvE's;
- (de toepassing en betaalbaarheid van) innovaties te versnellen voor bijv. bouwmaterialen met zonnecellen (denk aan gevelplaten, dakpannen) en zonnecollectoren.

De regio zélf zou een uitvoeringsstrategie kunnen ontwikkelen voor zon-op-dak en op andere voorkeursbestemmingen. De rol die energiecoöperaties (met behulp van voorfinanciering en crowdfunding) kunnen spelen als dakeigenaren niet zelf willen of kunnen investeren dient daarbij aandacht te krijgen. Innovatie en samenwerking tussen bedrijven dient gestimuleerd te worden, om stroom die

[1] Waar in deze alinea over daken wordt gesproken, kan soms ook aan parkeerterreinen, geluidschermen, onbenutte ruimten etc. worden gedacht.

Oude Kraan 72
6811 LL Arnhem
Fax 026 3892093
info@natuurenmilieugelderland.nl
www.natuurenmilieugelderland.nl
IBAN NL 89TRIO 0338629025
BIC TRIONL2U
KvK 41046129
BTW 0029.89.682

wordt opgewekt op grote daken ter plekke te benutten. Denk aan koeling, ventilatie, warmtepompen, elektrificatie van voertuigen etc.

Onderzoekslocaties
We kunnen instemmen met een onderzoek naar de volgende locaties: Veluwemeerkust, Hattemerbroek en Nuldernauwkust. We vinden het goed dat de locaties worden onderzocht, omdat het gevoelige locaties zijn en onderbouwd moet worden wat de impact zal zijn op de biodiversiteit. We vragen om natuur en milieu organisaties nadrukkelijk te betrekken bij het onderzoek naar deze en andere locaties in de regio. Een bovenregionale aanpak van dit onderzoek vinden wij heel verstandig. We zien daarom ook aanknopingspunten in de aanpak die volgt uit het onderzoek naar de Wespendief op de Veluwe. Voor het maken van keuzes in Noord-Veluwe is het belangrijk om in elk geval de mogelijkheden te onderzoeken. Zie ook onze brief van 25 februari 2021 over de onderzoekslocatie Hattemerbroek.

Gedurende het proces is steeds goed nagedacht over knelpunten voor natuur en landschap. Natuur is alom aanwezig in deze regio en we kunnen dat daarom niet zomaar terzijde schuiven. Natuur karakteriseert het landschap in de regio en dit moet behouden blijven. Daarom zijn we bijvoorbeeld blij dat de dorpsmolens en de molens aan de Drontermeerkust niet zijn opgenomen in de definitieve RES.

Zonneladder actief toepassen
Wij verzoeken u de pogingen op Rijksniveau actief te ondersteunen om de betaalbaarheid van 'moeilijke' locaties te verbeteren, bijv. door de SDE-subsidie uit te breiden met een potje voor extra's die uit het regionale proces voortkomen[2]'. Voor zonne-energie kan dit een stimulans zijn om maatschappelijk wenselijke locaties eerder te ontwikkelen.

Maar ook zonder dat wijst de huidige praktijk uit dat gemeentelijke beleidskaders en omgevingsbeleid kunnen worden aangescherpt met de voorkeursvolgorde van de zonneladder. Zoals we bij zon-op-dak een regionale uitvoeringsstrategie voorstellen, zou ook het actief toepassen van de zonneladder op regionaal niveau geharmoniseerd kunnen worden. We schreven verschillende handreikingen over dit onderwerp en helpen graag mee.

In deze handreikingen staat o.a. beschreven hoe de gemeente kan sturen op locatiekeuzes, zodat niet de markt leidend is, en hoe gezocht kan worden naar meervoudig ruimtegebruik. Denk aan zonnepanelen in combinatie met agrarisch gebruik, bijv. bessenteelt, en zonnepalen in combinatie met natuur en waterberging (klimaatadaptatie) op plekken waar de agrarische functie onder druk staat door extra beperkingen.

Meekoppelkansen
Om te komen tot de best mogelijke inpassing van energie-opwekking, zijn gedegen gebiedsprocessen nodig. Het landelijk gebied kent meerdere opgaven, denk aan extra woningbouw, natuur, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en daarmee samenhangend: verdroging en stikstof. In een gebiedsproces kunnen deze belangen tegelijk afgewogen worden en kunnen meekoppelkansen uitgewerkt

[2] De werkgroep SDE en Maatschappelijke kosten heeft onderzocht hoe de SDE-systematiek en RES-aanpak beter op elkaar kunnen aansluiten. Zie https://www.regionale-energiestrategie.nl/ondersteuning/kansen+en+knelpunten/downloads_getfilem.aspx?id=1277440

worden. In de praktijk zien we deze brede afwegingen en gebiedsprocessen nog nauwelijks. We vragen u met klem om voor deze aanpak te kiezen in de richting van RES 2.0. Bij deze gebiedsprocessen en het onderzoek naar meekoppelkansen worden wij graag betrokken. We hebben veel kennis en kunde in huis om deze kansen te benutten.

Lokaal Eigendom
Dat vooral investeerders van ver weg profiteren van de ontwikkeling van zon en wind, zoals werd beschreven in de recente serie in AD/Gelderlander/Stentor over de revenuen van de energietransitie, gaat ons aan het hart. In deze serie wordt pijnlijk duidelijk dat inkomsten van de nieuwe energie uit de regio verdwijnen. Wij vragen daarom om minimaal 50% breed gedragen lokaal eigendom te borgen. Dit kan door te werken met beleidskaders die daar eenduidig op sturen. We zien dit als een cruciaal aspect van de energietransitie en bieden hierbij ook onze hulp aan om instrumenten te maken om lokaal eigendom af te dwingen en te borgen. Hoe je dit kunt borgen hebben we beschreven in onze handreiking: 'Wind- en zonneparken realiseren met inwoners'[3] Daarnaast worden er handvaten gegeven in de webinars en het nog te publiceren document van Energie Samen, Klimaatverbond en het GEA.

Landschap en natuur
Hoewel er in de RES-processen veel rekening is gehouden met de landschapsstructuren, zullen zonnevelden en windturbines altijd een flinke impact hebben op het landschap. Steeds meer windturbines kunnen ook grote (cumulatieve) gevolgen hebben voor (populaties) vogels en vleermuizen. Omdat er naast de klimaatcrisis ook een biodiversiteitscrisis is, vragen wij aandacht voor de kansen om bij energietransitie naast noodzakelijke compensatie ook een plús voor de natuur te creëren. Wij dragen graag bij aan onderzoeken, aan participatieprocessen voor locatiekeuzes en aan natuurinclusief ontwerpen. In dat kader verwijzen we graag naar het landelijk gesloten akkoord 'Natuurinclusieve Energietransitie Wind en Hoogspanning op Land'. Wij vragen u voor de RES 1.0 en RES 2.0 rekening te houden met het feit dat de energietransitie ook een plus moet geven aan biodiversiteit en landschap.

We willen nog eens benadrukken dat natuurgebieden (minimaal Natura 2000 en GNN) bestemd zijn voor natuur en dat zonneparken en windturbines daar wat ons betreft geen optie zijn.

Slot
Wij zien met de RES en het Klimaatplan aanknopingspunten om tot een goede energietransitie te komen. Maar uiteraard blijkt de praktijk soms weerbarstig. Wij dragen graag bij aan een succesvolle en natuurinclusieve energietransitie. Om dat voor elkaar te krijgen roepen we u op om bovenstaande punten mee te nemen in uw beleidskeuzes in de aankomende tijd.

Met vriendelijke groet,
Mede namens Natuurmonumenten en IVN Gelderland,

Petra Souwerbren
Directeur Natuur en Milieu Gelderland

[3] https://www.natuurenmilieugelderland.nl/wp-content/uploads/2020/09/Handreiking-wind-en-zonneparken.pdf